

Потоки ціннісних конгломератів у зрізах бажань людини: Ж. Дельоз – Ф. Гваттарі

Ганна Савонова, Луганський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

У статті розглядається проблема руху потоків ціннісних конгломератів свідомістю та несвідомістю машин, що бажать, у філософії Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі. Проводиться розмежування понять «машина, що бажає» та «тіло без органів». Встановлюється, що тіло без органів є повністю стерильне тіло, що через втрату органів втрачає бажання, які має машина, що бажає. Проте саме тут виринає ніцшеанська ситуація вічного повернення, яку своєрідно розкриває Ж. Дельоз. Машина, що бажає, завжди повертається, вона вступає в конфлікт з тілом без органів, що зависає в онтологічній точці метаморфоз між точкою та розрізом організму бажаннями. Це зависання короткого дешифрування повертається до процесу шифрування бажань та витікає у формуванні устрою суспільства контролю. У цьому контексті в філософії Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі вказується роль капіталізму та психіатрії, що здійснюють детериторізацію ціннісними потоками та затискають людину в лібідальний трикутник «едіпового комплексу», коли бажання дитини прорізани комплексом сексуальних з'єднань батьків. Осмислюється ситуація перешифрування цінностей з позиції сполуки гомосексуалів, адже потоки ціннісних конгломератів добра і зла, Бога і диявола перетворюються на сіамського близнюка, з'єданого ціннісними визначеннями меншин. Зазначається, що ціннісні конгломерати міксуються меншинами, які саме хочуть стати більшістю, а тому гетеросексуальні норми сьогодення можуть замінюватися гомосексуальними нормами майбутнього. Встановлюється, що причинами сполуки ціннісних конгломератів стає саме розумове мислення, що базується на логіці сенсів і підпорядковане капіталістичним та психіатричним кодуванням. Сама людина не формує власні бажання, а отримує готові відповідно до сполук організмів, будь-то власний організм чи устрій держави та її органів. Ціннісні конгломерати проходять потоками через розумове мислення людини, а отже, протистояти їм може шизоїдне мислення. Зазначається, що ризоми зла є помноженими ризомами добра, що постійно повторюються.

Ключові слова: ризома, тіло без органів, Бог, дешифрація, «едіпів комплекс», добро, Благо, шизоїдне мислення

Currents of valuable conglomerates in the differences of human wishes: G. Deloz - F. Guattari

Anna Savonova, Lugansk regional Institute of postgraduate pedagogical education

The article examines the role of value conglomerate currents in sections of willing machines in the philosophy of G. Deleuze and F. Guattari. The movement and current of value conglomerates through the person turned away from God is refined and formed. Accordingly, the essence of the concepts introduced by the philosophers of the «wanting machine» and «body without organs» is clarified. It is noted that the specificity of the terminological apparatus of the collaboration of philosophers is built on the defined ontological plane of diversity and the dichotomous contradiction of mental and schizoid judgments, where meaning loses the usual forms of logic and is replaced by singularities. The dichotomy of singularities was developed by G. Deleuze in the treatise «The Logic of Meaning», during the study of planes of meaning in the works

of L. Carroll. It is established that the desiring machine becomes the presentation of the basic component of the person - as an organism, mental thinking and unconscious consumption. Having the constituent organs of activity, a person is unconsciously formed into a willing machine, that is, a person moves at will, which is modeled in his instructions for using his own organism. It is noted that the machine that desires is not just a symbiosis of spare parts, which can be noticed in the philosophy of G. Deleuze and F. Guattari in the first place, but is a machine that constantly desires, even when something sucks in itself. Desire pushes the machine to interconnect with other machines, so it becomes a slave of its own desires, and the range of these desires expands and then narrows like a pendulum oscillation. The desires themselves are irresistible, so some of them are controlled by capitalism and psychiatry through the structure of a society of control, digitization and deterritorialization. It is the machines that desire to do everything by the body, but it causes the body to suffer, because the body is already a concept of docking, levers, standards of connection, moral regulators of the superconscious. It is determined that the body without organs comes into conflict with the wanting machine, because the body searches for the cause of suffering in the presence of organs, and therefore removes them, becomes sterile. However, philosophers point to the constant repetition of motions not only of the desiring machine, but also of the body without organs: decipherment returns to digitization, the body being filled by the organs of desire. The processes of constant return are deterritorialized by capitalism. Value conglomerates themselves combine into the horrible twin of God and the devil, good and evil. The minority replaces the majority. An example of the metamorphosis of a minority homosexual into the majority of LGBT people is given. It is stated that the most valuable conglomerates are embedded in the ontological metamorphosis, not in the dualism of the pairs of good and evil. The values themselves are defined as the lines of cutting a person through the pendulum movements of the jacket of good and evil, and therefore, as such, they are not internal to the wanting machine. The model of movement of the flows of value conglomerates, which is represented as a continuous cutting of the lines of the good and evil desires of passive thinking machines, driven into the judgment of the social system by the method of psychoanalytic compulsion, is defined. In this model, the face of God is always turned away from man, and the desire of man crosses God as if sewing him to his own judgment.

Keywords: rhizome, body without organs, God, decipherment, «Oedipus complex», good, schizoid thinking

Потоки ценностных конгломератов в срезах желаний человека Ж. Делез - Ф. Гваттари

Анна Савонова, Луганский областной институт последипломного педагогического образования

В статье рассматривается проблема движения потоков ценностных конгломератов через сознание и бессознательное желаящих машин в философии Ж. Делеза и Ф. Гваттари. Проводятся разграничения понятий «желающая машина» и «тело без органов». Устанавливается, что тело без органов полностью стерильное тело, которое из-за потери органов теряет желания, которые имеет желаящая машина. Однако именно здесь всплывает нищенская ситуация вечного возвращения, которую своеобразно раскрывает Ж. Делез. Желающая машина всегда возвращается, она вступает в конфликт с телом без органов, зависает в онтологической точке метаморфоз между точкой и разрезом организма желаящими. Это зависание короткой дешифровки возвращается в процесс шифрования желаний и вытекает в формировании устройства общества контроля. В этом контексте в философии Ж. Делеза и Ф. Гваттари указывается роль капитализма и психиатрии, осуществляющих детерриторизацию ценностными потоками и зажимающих человека в либидальный треугольник «эдипового комплекса», когда желание ребенка пререзается комплексом сексуальных соединений

родителей. Осмысливается ситуация перешифрования ценностей с позиции соединения гомосексуалов, ведь потоки ценностных конгломератов добра и зла, Бога и дьявола превращаются в сиаменского близнеца, соединенного ценностными определениями меньшинств. Отмечается, что ценностные конгломераты миксуются меньшинствами, которые непосредственно хотят стать большинством, а потому гетеросексуальные нормы настоящего могут заменяться гомосексуальными нормами будущего. Устанавливается, что причинами соединения ценностных конгломератов становится именно умственное мышление, основанное на логике смыслов и подчиненное капиталистическим и психиатрическим кодированиям. Сам человек не формирует собственные желания, а получает готовые согласно соединениям организмов, будь то собственный организм или устройство государства и его органов. Ценностные конгломераты проходят потоками через умственное мышление человека, а, следовательно, противостоять им может шизоидное мышление. Отмечается, что ризома зла является умноженной ризомой добра, что постоянно повторяются.

Ключевые слова: ризома, тело без органов Бог, дешифрации, «эдипов комплекс», добро, благо, шизоидное мышление

Постановка проблеми

Безумовно, психолого-філософські відкриття, що були зроблені З. Фрейдом та доопрацьовані прибічниками його концепції впливу «едіпового комплексу» на свідомість людини дали потужний стимул для розвитку психології. І це, звісно, додало в скарбницю буттєвого простору людини нові умови для циклічного руху відмінностей та повторів часу. Виокремлення підсвідомості, свідомості, надсвідомості людини-апарату прорізали сфери розвитку буття людини та втілилися в науках, мистецтві, релігії. Проте це не розширило простий рух повторів буття, а додало тільки нову гілку цієї великої автостради повторювань, на яку люди-апарати почали заганятися світлофорами «едіпового комплексу». Психолог-апарат за шаблоном руху повторів почав пояснювати кожній людині-машині причини відсутності зчеплення в її механізмі свідомості. Психолог, як професійний хірург, ремонтує кожну людину за заданим шаблоном, але, якщо останній – латає та замінює органи, перший – їх підганяє під форму. Машина бажань зчеплення перетворюється на тіло без органів. Саме цю проблему Ж. Дельоз та Ф. Гваттарі вважають досить серйозною, а тому досліджують у сумісних працях «Анти-Едип. Капіталізм і шизофренія», «Капіталізм і шизофренія. Тисяча плато».

Сьогодні психологія як наука отримала шалену популярність здебільшого у населення США, Канади, країн Західної Європи та продовжує популяризуватися через систему загальнолюдських цінностей у світі. Психолог прийшов на заміну релігійного пастиря саме тому, що спроможний дати шаблонний варіант розв'язання проблеми за межами добра і зла, коли пастир на сповіді спирається на традиційні (ортодокс) релігійні цін-

нісні потоки. Отже, саме аналіз місця потоків базових цінностей у системі новітнього симбіозу наук у філософії Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі постає важливим для нашого дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій

Філософія Ж. Дельоза та дослідження сумісної роботи Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі була розкрита як в працях філософів-постмодерністів, так і в наукових дослідженнях закордонних і вітчизняних учених. Так, О. В. Дьяков у роботі «Жиль Дельоз. Філософія відмінностей» розкриває тандем роботи двох філософії. Вагомою є праця «Соціальна аналітика ритму» Є. Маковецького, де досліджуються онтологічні площини метаморфоз, твір Адріана Парра «The Deleuze Dictionary» розкриває логіко-сенсові закономірності філософії Ж. Дельоза, а Паул Паттон у монографії «Deleuze and the Political» визначає політико-шифровальний дисонанс детериторізованості капіталістичної шизофренії. Разом з тим є необхідність у конкретизації визначення місця людини в потоці ціннісних конгломератів у філософських метаморфозах Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі.

Отже, **мета статті** – уточнення та формування моделі потоків ціннісних конгломератів у філософії Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі.

Виходячи з вище зазначеного, завданнями дослідження будуть: 1) визначення розмежованості метаморфози машини, що бажань, та тіла без органів; 2) розкриття едіпово-капіталістичної детериторізації цінностей добра та Бога; 3) формування моделі проходження потоків ціннісних конгломератів у філософії Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі.

Виклад основного матеріалу

Передусім необхідно визначити, що результат

сумісної роботи двох філософів не виник на порожньому місці, а містить підґрунтя інтересу обох філософів до проблематики шизофренії, яку можна помітити в ранніх роботах Ж. Дельоза та психоаналітичній практиці Ф. Гваттарі. Варто також визнати, що фігура Ф. Гваттарі фактично розчиняється під соціальним спогляданням філософського митця Ж. Дельоза, адже останній репрезентував себе ще до зустрічі з Ф. Гваттарі як потужний філософ ХХ ст. та дослідник історії філософії, хоча дружні стосунки мислителів сприяли виходу у світ значних сумісних робіт.

Разом з тим для глибинного дослідження поставлених у статті завдань краще не обмежуватися тільки аналізом сумісних творів філософів, тому що розмаїття аспектів порушених проблем розглядалися Ж. Дельозом і в інших трактатах.

Першою серйозною проблемою аналізу філософії Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі стає специфічний термінологічний апарат, яким вони користувалися, адже саме мова подачі процесу мислення стає онтологічною площиною різноманіття та дихотомного протиріччя розумового судження та шизофренічного почуттєвого. Самі філософи визначали, що «мова не інформативна, не комунікативна, вона – не повідомлення інформації, а дещо інше, передача слів-порядку або від одного висловлюваного до іншого, або всередині кожного висловлюваного, тому що висловлюване виконує деяку дію, а дія виконується у висловлюваному» [7, с. 131]. Розумове мислення висловлюється в словах-порядку, шизофренічне в дії висловлювання без слів-порядку, а саме: вигуки, звуковий дисонанс, шумові ефекти, слова, що втратили сенс порядку та творяться за межами мови, як вірші у творах Л. Керрола (специфіку побудови творів якого Ж. Дельоз згадує в одноособових трактатах), – усе це виступає опозицією розумового мислення всередині самого розумового мислення.

Тож, повертаючись до теми дослідження, варто зупинитися на сенсовому контексті поняття машина, що бажає, та тіло без органів. Філософи відходять від звичного синонімічного ряду поняття «людина» та наближаються до поняття, уведеного у зворот Ж. О. Ламетрі, – «людина-машина», але тільки наближаються, а не переймають, не спираються. Атеїстичний позив визначення людини як людини-машини Ж. Ламетрі жодним чином не пов'язується з онтологічною концепцією насамперед Ж. Дельоза, де ортодоксальні визначення розчиняються в усмішці без kota, або референції без об'єкта.

Машина, що бажає, – це не просто симбіоз біологічних, соціальних, психологічних та інших запчастин, єдиного предімбріона, а машина, яка прагне. Причому прагне вона безупинно, навіть коли сполучається, всмоктує, втілюється в повторах, розпадається на частини, вичавлює з себе тіла. Що жадає ця машина, це не є питання її кодування, навпаки, жадаюча машина розкодовується, референція втрачається. Машина, що бажає, не зводиться до суб'єкта бажання, вона постійно споживає та перетравлює, а тому весь світ – це машини, що бажать, що постійно змінюються через процес зчеплення та всмоктування частин інших машин, що бажать. «Усюди виробничі та бажуючі машини, шизофренічні машини, ціле життя, що породжує; я та не-я, зовнішнє та внутрішнє більш нічого не значать» [4, с. 14]. Немовля зчіплюється з матір'ю та всмоктує її через молоко, рослина зчіплюється з сонцем і споживає його шляхом фотосинтезу. Одна машина споживає іншу, але споживаючи продовжує жадати іншого споживання, як шлунок, що ще не всмоктав порцію їжі, очікує нового надходження, та шляхом сполучення з машиною-ротом отримує насолоду споживання. Проте правила гри незмінні, шлунок отримує їжу, сполучившись з ротом, без процесу сполучення його потреба не буде задоволена, чи сполучення без використання смакових рецепторів рота втрачатиме насолоду. «Машини, що бажать – це бінарні машини, з бінарним правилом або асоціативним режимом; одна машина завжди стикована з іншою. Продуктивний синтез, виробництво виробництва, має коннективну форму: «і», «і ще»... Річ у тому, що завжди є машина, яка виробляє потік, та інша, яка приєднана до неї, виробляє зріз, вибірку із потоку (груди – рот)» [4, с. 18].

Саме машини, що бажать, роблять усіх організмом, але це призводить тіло до страждань, тому що організм – це вже концепція стикування, важелів, нормативів з'єднання, моральних регуляторів надсвідомості. Головна трагедія тіла, на думку філософів, не просто така, а не інша організація, а взагалі існування організації як такої, де свідомість керує несвідомим Воно, а сама блокується надсвідомістю, що підтримує ці нормативи через власну референцію до моральних імперативів. Тому тіло має власні ціннісні орієнтації. Тіло прагне позбутися органів, що перетворюють його на організм, тобто відірватися від стиків, відірвати механізми стиків, стати порожнім та вільним. Тіло без органів перебуває в точці онтологічної метаморфози, коли воно стерильне, нічого не жадає,

не є початком, тобто доорганістичною структурою, не є кінцем, після вичавлювання органів, як вугрів. Тіло без органів не є виробництвом потоків чи проекцією організму бажаної машини, воно перебуває в одній точці бінарно-лінійної серії та постійно викидається у виробництво. Тіло без органів декодовано, але декодування можливе при кодуванні, тобто щось повинно бути до коду, щось повинно зробити зріз коду, щоб декодування відбулося. А це постійні коливання машини, що бажає, від організму до тіла без органів, і зворотно, процес цифрації та децифрації, повторювання не просто А-А-А, а АВ-АВ-АВ [6, с. 16].

Між машиною, що бажає, та тілом без органів розгорається конфлікт. Тіло без органів протиставляє машинам, що бажають, свою чисту поверхню, воно відштовхує машини, що бажають, які не можуть зачепитися на цій поверхні та зісковзують. Машини, що бажають, – складний багатогідрний організм, який зрізують соціальні виробництва та виробництва бажань. Обидва процеси незупинні, постійно відновлювані та повторювані. І головними регуляторами бажань та соціального виробництва можна назвати ціннісні конгломерати, які З. Фрейд звів до Еросу та Танатосу, і з чим не погодилися Ж. Дельоз та Ф. Гваттарі.

Ці дихотомічні поняття, що прийшли на заміну ортодоксальним визначенням Бога та диявола, добра і зла, знову повертають до референцій опозицій, коли моральне мислення вважається первинним стосовно негативного судження, хоча Ж. Дельоз і визнає, що З. Фрейд намагався таким чином відмежувати відмінність та повторення [6 с. 140].

Але й самі філософи склали дивну пару повторення, яку Ж. Дельоз визначав у творчості Фр. Ніцше, С. К'єркегора, Ш. Пері. Їх спільний союз опозиції дуету капіталізм-едіпів комплекс помножувався й резонував у філософії. Схожим дуетом в історії християнства можна назвати дуєт Ісус Христос – Понтій Пілат, який особливо ретельно підкреслив М. Булгаков у романі «Майстер і Маргарита», адже, згадуючи одного, не можливо обійти іншого [2, с. 357], так і Ж. Дельоз з'єднався з Ф. Гваттарі: віра й влада, філософське учення й психоаналіз. Причому терези кожен раз схилиються до віри та філософії, а потім різко вирівнюються владою та психологією. Спільний труд «Анти-Едіп. Капіталізм та шизофренія» створювався як опозиція капіталізму та фрейдизму, що, на думку авторів, об'єднали зусилля для кодування людини в режимі ціннісних орієнтацій. «Ми нападаємо на наступні положення психоаналізу, які стосують-

ся його практики, не менш, ніж теорії: його культ Едіпа, його редуцію до лібідо та к сімейним інвестиціям, навіть під віддаленими та узагальненими формами структуралізму та символізму. ... Єдність нашої книги у тому, що недостатність психоаналізу здається нам пов'язаною, як з його глибинною укоріненістю в капіталістичному суспільстві, так і з невіглаством основ шизофренії. Психоаналіз подібний до капіталізму: він дійсно обмежений шизофренією, але весь час переходить цю межу та постійно намагається це робити за допомогою магічних замовлянь» [5, с. 35–36].

Це означає, що машини, що бажають, втискуються в лібідальний трикутник «едіпового комплексу»: батько, мати, я, де бажання та потреби цього останнього визнаються в межах соціального комплексу родини, а капіталізм ще додає обмежені ціннісні орієнтації соціуму. Ж. Дельоз зазначає, що до психоаналітика може звертатися тільки закомплексована людина, що прагне любові людей до себе, але не займає активної позиції любити інших. Ця розкисла, як папір під дощем, машина, що бажає, прагне всмоктування родини та суспільства, а капіталізм та психоаналіз по-такають їй. Тобто боротьби із суспільством споживання ніколи не було і не буде. І це не тільки тому, що машина, що бажає, не може зупинитися бажати, адже неможливо вимагати від шлунку, що приєднаний до рота, не бажати їжі, а смаковим рецепторам та очам не перебирати та відмовитися від естетично-смакової насолоди їжею, коли вони також складають організм бажаної машини. Річ не тільки в цій біологічно-соціальній комплектації людини, а ще й у тому, що її бажання постійно змішуються з бажаннями інших і через егоцентризм випинаються завдяки тим сполукам, що мають ті машини до матеріального оснащення соціуму.

Більш того головним організмом, що бажає стає капіталізм, який територізує та детериторізує соціальний устрій бажаних машин. Територізація та цифрація відбуваються в межах капіталістичного устрою держав, детериторізація охоплює устрої за межами капіталізму. Поток ціннісних конгломератів долають кордони та пролазять у всі щілини територій. В. Ю. Бистров зазначає, що Ж. Дельоз констатує слідом за М. Фуко, що на заміну дисциплінарних суспільств приходять суспільства контролю. «Характерна для дисциплінарних суспільств потреба в сегментації соціального простору та в особливій для кожного сегменту формі контролю, зникає в ситуації, коли, завдяки використанню цифрових кодів, стає можливою безперервна модуляція контрольних функцій та

їх взаємних конвертацій. Межі сегментів, які ще зберігаються на деякий час, вже не мають особливого сенсу. Контроль стає одночасним та єдиним, і багатограним. Настає епоха перманентного реформування усіх сегментів соціального простору (школи, лікарні, армії, виробничі сфери тощо), але, насправді, під виглядом реформ відбувається їх знищення» [3, с. 9]. Реформування сегментів соціального простору на тлі широкого використання психоаналізу поглинає країни за межами капіталістичного устрою одну за іншою. Історично цей процес довготривалий, але саме час не цікавить обох філософів, вони звертаються до ландшафту, через який психоаналіз і капіталізм створюють потоками ціннісних конгломератів лінії становлення, що прорізають увесь ландшафт бажаних машин, перетворюють ландшафт на карту ландшафту. Отже, на заміну ландшафту приходять симулякр, державні кордони зникають під гнітом ціннісних орієнтирів капіталізму (на це раніше Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі вказував К. Ясперс). Чужі лінії бажань прорізають гвинтики машин, що бажать, як стрілочні переводи та шпали перетинають та розрізають не тільки рейкову колію, але й потяг, що рухається залізничною колією. Станції зупинок є обов'язковою системою руху, бо саме вони надають логічний сенс процесу транспортування та стиків вагонів. Рух станціями – це неодмінна умова суспільства контролю. Шизофренік зі своїм мисленням поза правил контролю ненависний фрейдизму та капіталізму.

Ціннісні орієнтири дисциплінарного суспільства перетворюються на потоки ціннісних конгломератів меншин і більшості, що прорізають машини, що бажать. Бог і диявол капіталізму з'єдналися в монстра сіамських близнюків, але це неприродне злягання відбувається під скальпелем і голкою психоаналітика. Гомосексуальні стосунки Бога та диявола, добра і зла породжують «едіпів комплекс», коли ціннісні конгломерати загнані в секс батьків та лінію розриву дитини. Машина, що бажать, злягається як в зароджені меншин (груп гомосексуалів, травесті, лесбійок, бісексуалів), так і в становленні меншин у більшості: від ЛГБТ до народу. Меншина для того й виникає, аби стати більшістю. «Меншість протистоїть більшості не тільки кількісно. Більшість передбачає константу – вираз або зміст – в якості метра-еталону, щодо якого воно оцінюється. Припустимо, що константою або еталоном є якась Людина-біла-доросла-громадянин-мовець-на-стандартній-мові-європейць-гетеросексуал (...). Зрозуміло, що «чоловік» володіє більшістю, навіть, якщо він не настільки

багаточисельний, як комарі, діти, жінки, чорношкірі, селяни, гомосексуали тощо» [7, с. 176-177]. Отже, якщо меншість посяде місце більшості, а меншість завжди намагається це зробити, то константи зміняться. Гомосексуал посяде місце гетеросексуала, і «едіпів комплекс» згортатиме бажану машину від визначення її проблем не як несвідоме прагнення сином матері, а як несвідоме прагнення батька, а Бог змінить стать на жіночу.

Машина, що бажать, у філософії Ж. Дельоза, на думку С. Жижека, тісно пов'язана з християнською онтологією, а саме її існування стає базовим і незмінним доказом існування Бога. Адже завжди виникає питання щодо складного влаштування будь-якого механізму, будь-то літака чи людського організму, та можливості функціонування цієї апаратур та можливості щосекундної руйнації, якщо щось піде не так, якийсь гвинтик зламається або орган відмовить [1, с. 15–17]. Проте все продовжує працювати відповідно до заданих шаблонів інженера, чиє прізвище може бути невідомим, а вчинки незбагненими. От тільки проблема у тому, що коли людина бачить літак, вона навіть не сумнівається, що її творець – людина, а якщо бачить людину – то сумнівається у її божественному виробництві. І проблема тут не в Бозі, а в наших уявленнях про Бога, тобто в функціонуванні нашого розуму.

Якщо повернутися до невідомого інженера літака, то ми розмірковуємо над метою його виробу відповідно до користі суб'єкта виробництва та споживачам суб'єктивного виробництва. Літак має багато корисних функцій, хоча в обшивці літака, як і в його гвинтиках, взагалі жодної функції немає, функції приписуються нашим розумом щодо наших уявлень у корисності механізму. Так само визначається корисність продукту для виробника. Отже, людина пропускає виробництво через потік ціннісних корелятивів добра та Блага, зводить до простого визначення творення літака завдяки потребі людини. Тоді щодо самої людини, якщо вона також є виробом Бога. Яка релігія може дати відповідь на питання: навіщо Богу людина, якщо вважати Бога чистим джерелом Блага. Літак існує заради Блага людини, а людське існування не може так само визначатися, тому що Бог – це вже і є найвище Благо само в собі. Отже, необхідно визнати Бога або великим «шизиком», який творив через шизоїдні потоки власних бажань, або відмовити йому в існуванні. Останнє відразу ж порушує питання щодо виникнення людини. Людина відвертається від Бога, але й обличчя Бога постійно вислизає від людського погляду. «Коли

пророк виділяє тягар, що накладається на нього Богом (...), то не з тих міркувань, що тягар був би надто важким для нього, як в імперського оракула або віщуна, що відмовилися від опарної місії, – скоріше, тут випадок Іови, який ховаючись, втікаючи та зраджуючи, передбачає волю Бога краще, ніж якби корився. Бог безперервно примушує пророка, буквально насилує, значно більш, ніж надихає. Пророк – не священник. Пророк не вміє казати, в його уста слова вкладає Бог...» [7, с. 208]. Примус заради волі Божої, цієї найбільшої волі до влади стає ризомою ціннісного конгломерату добра і зла. Треба мислити шизоїдно, а не логіко-розумово, щоб відшукати сенс ризом добра і зла. Сенс ризом добра і зла навіть не за межами розуму, він є лініями, що прорізають точки розуму та виштовхують мислення з автостради логічних суджень. Гра словами та вміння їх розуміти – це частина великої Божої гри. Необхідно зійти з розуму, щоб все усвідомлювати.

Слова-порядок, до яких ми знов повертаємося, також входять у цю гру без правил. Мислення рухається ними, потім від них, потім без них, а потім повертається до них. Постійне повернення – головна умова руху потоків ціннісних конгломератів. Гра словами – це тонкий сарказм Бога та диявола, який важко ухопити. Але Ж. Дельоз та Ф. Гваттари це розуміли не гірше М. Булгакова, у якого кожне слово викручується та змінює свій напрямок руху. Так, наприклад, цікавий епізод спроб міліції затримати Бегемота у квартирі № 50. Бегемот представ перед міліцією з примусом у лапах [2, с. 384-386]. Примус – це машина для нагрівання їжі, але в українській мові, яку просто не міг не знати письменник-киянин, примус – це ще процес «примушення», «чинення тиску на когось». Міліція прийшла, щоб примусити квартирантів відповісти за злочини, Бегемот також «чинить примус», тобто змушує поліцію грати за власними правилами. Бог чинить примус над пророками, тобто і змушує їх до чогось, і одночасно підтримує їх, як бажані машини.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Žižek S. Organs without Bodies. Deleuze and Consequences. London and New York : Routledge, 2004. 215 p.
2. Булгаков М. А. Мастер и Маргарита : роман. Москва : МОО «АСТ», 2003. 446 с.
3. Быстров В. Ю. Жиль Делез: человек с пятью лицами. Делез Ж. Переговоры 1972–1990 / пер. с фр. В. Ю. Быстров. Санкт-Петербург : Наука, 2004. С. 5-11.
4. Делез Ж., Гваттари Ф. Анти-Эдип: Капитализм и шизофрения / пер. с фр. и послесл. Д. Кралечкина. Екатеринбург : У-Фактория, 2008. 672 с.
5. Делез Ж. Переговоры 1972–1990 / пер. с фр. В. Ю. Быстров. Санкт-Петербург : Наука, 2004. 236 с.
6. Делез Ж. Различие и повторение / пер. с фр. Н. Б. Маньковский, Э. П. Юровский. Санкт-Петербург : ТОО ТК «Петрополис», 1998. 384 с.
7. Делез Ж., Гваттари Ф. Тысяча плато: Капитализм и шизофрения / пер. с фр. и послесл. Я. И. Свирской. Екатеринбург : У-Фактория ; Москва : Астрель, 2010. 895 с.

Потоки цінностей змішуються в чистий колір, коли проходять через бажання людини, ніби через спектр, і відразу ж розпадаються на амбівалентні розумові судження пасивного мислення, щоб відновити їх знов, треба провести у зворотному напрямку, але це вимагатиме активного мислення, якому пасивне чинить опір. Але навіть якщо активне мислення повернуло конгломерати цінностей у первісний стан чистого кольору, потоки цінностей знову проходять спектр бажаної машини. Повернення неминуче, що підтверджує Ж. Дельоз, наслідуючи філософію Фр. Ніцше в цьому аспекті.

Отже, модель потоків ціннісних конгломератів у філософії Ж. Дельоза та Ф. Гваттари представляється як безперервне розрізання лініями ризом добра і зла бажаних машин пасивного мислення, загнаних в судження соціального устрою методом психоаналітичного примусу до визначення власних бажань у межах «едіпового комплексу». У цій моделі обличчя Бога завжди відвернуте від людини, а бажання людини перетинають Бога, ніби пришиваючи його до власного судження.

Висновки

Таки чином, у статті була визначена роль потоків ціннісних конгломератів у зрізах бажаних машин, сформована модель проходження цих потоків стосовно людини, проведено уточнення сутності машин, що бажать, та тіл без органів у філософії Ж. Дельоза та Ф. Гваттари; розглянута проблема «едіпового комплексу» в системі ціннісних орієнтирів становлення суспільства контролю. Водночас у ході дослідження були визначені нові питання, що потребуватимуть розкриття надалі, переважно в філософії Ж. Дельоза, а саме: онтологічні виміри добра і зла в системі мислення людини та постійних повторів потоків цінностей, проблема божественної ідеї як гри з правилами – без правил та місце людини в цій грі цінностей; визначення метаморфози добра в зло, та зла в добро шляхом набуття різниці в повторенні.

REFERENCES

1. Žižek, S. (2004). *Organs without Bodies. Deleuze and Consequences*. London, New York: Routledge.
2. Bulgakov, M. A. (2003). *Master i Margarita [The Master and Margarita]*. Moscow: MOO "AST" [in Russian].
3. Byistrov, V. Yu. (2004). Zhil Delez: chelovek s pyatyu litsami. [Gilles Deleuze: a man with five faces] Delez Zh. *Peregovoryi 1972–1990 – Delez Zh. Conversation 1972–1990*. (V. Yu. Byistrov, Trans.). (pp. 5-11). St Petersburg: Nauka [in Russian].
4. Delez Zh., & Gvattari F. (2008). *Anti-Edip: Kapitalizm i shizofreniya [Anti-Oedipus: Capitalism and Schizophrenia]*. (D. Kravchikina, Trans.). Yekaterinburg: U-Faktoriya [in Russian].
5. Delez Zh. (2004). *Peregovoryi 1972–1990 [Conversation 1972–1990]*. (V. Yu. Byistrov, Trans.). St Petersburg: Nauka [in Russian].
6. Delez Zh. (1998). *Razlichie i povtorenie [Distinction and repetition]*. (N. B. Mankovskiy, E. P. Yurovskiy, Trans.). St Petersburg: TOO TK "Petropolis" [in Russian].
7. Delez Zh., & Gvattari F. (2010). *Tyisyacha plato: Kapitalizm i shizofreniya [Thousand Plateau: Capitalism and Schizophrenia]*. (Ya. I. Svirskoy, Trans.). Yekaterinburg, Moscow: Astrel [in Russian].

Савонова Ганна Іванівна

Кандидат філософських наук, старший викладач
Луганський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
93412, Северодонецьк, вул. Гагаріна, 111

Savonova Anna

Ph.D. of Philosophical Sciences, Senior Lecturer
Lugansk regional Institute of postgraduate
pedagogical education
111, Gagarin str., Severodonetsk, 93412, Ukraine

Email: annsavonova31@gmail.com

Цитування: Савонова Г. І. Потoki ціннісних конгломератів у зрізах бажань людини: Ж. Дельоз – Ф. Гваттарі. Науково-теоретичний альманах «Грані». 2019. Т. 22, № 9-10. С.29-36.

Citation: Savonova, A.I. (2019). Potoky tsinnisnykh konhlomerativ u zrizakh bazhan liudyny: Zh. Deloz – F. Hvattari [Currents of valuable conglomerates in the differences of human wishes: G. Deloz - F. Guattari]. *Scientific and theoretical almanac «Grani», 22 (9-10),29-36*.

Стаття надійшла / Article arrived: 11.08.2019

Схвалено до друку / Accepted: 13.09.2019